

ΘΕΣΕΙΣ ΤΕΕ Θράκης Για την β΄ Φάση του ΣΠΕΜ

Το ΤΕΕ Θράκης, στα πλαίσια του ρόλου του ως Τεχνικός Σύμβουλος της Πολιτείας, συμμετέχει ενεργά στις διαδικασίες διαβούλευσης ιδιαίτερα σε θέματα προγραμματισμού υποδομών, για τις οποίες εξάλλου έχει βασική αρμοδιότητα.

Στην παρούσα β΄ φάση της διαβούλευσης για το Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών που αφορά κυρίως το κεφάλαιο 7 “Καθορισμός Καταλόγου Έργων προς Χρηματοδότηση”, επανεξετάζεται το συνολικό κείμενο και γίνονται οι απαραίτητες προσαρμογές, στην αρχική τοποθέτηση του ΤΕΕ Θράκης που είχε υποβληθεί προς την Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Μεταφορών με σχετικό έγγραφο στις 06-05-2014.

Σχολιασμός της αποτελεσματικότητας διαβούλευσης α΄ φάσης

Είναι πολύ θετική η προσθήκη του επιχειρήματος της παράκαμψης των Δαρδανελίων ως κριτηρίου ένταξης των μεταφορικών υποδομών και ως στοιχείου ανάδειξης της γεωπολιτικής θέσης της χώρας.

Είναι πολύ αρνητική η κατάργηση από το πεδίο των ΚΙΝΔΥΝΩΝ που αναγνωρίζονται στην SWOT ανάλυση, του εντοπισμού δυσκολιών στην υλοποίηση της αναδιοργάνωσης στους τομείς σιδηροδρόμων και αστικών συγκοινωνιών.

Το ΤΕΕ Θράκης αδυνατεί να κατανοήσει το μέγεθος της πληρότητας και της επιτυχούς προσέγγισης όλων των θεμάτων που παρουσιάστηκαν στην α΄ φάση της διαβούλευσης, ώστε να μην απαιτείται ουδεμία περαιτέρω βελτίωση ή συμπλήρωση του κειμένου διαβούλευσης. Επίσης δεν κατανοεί την αδιαφορία σχολιασμού που ενδεχομένως επιδείχθηκε από τους αρμόδιους φορείς για ένα τόσο σημαντικό θέμα σχεδιασμού για την χώρα, εάν αυτή είναι η αιτία που δεν απαιτήθηκε ουδεμία διόρθωση.

Το ΤΕΕ Θράκης θεωρεί ότι ο σχολιασμός που έκανε, τα συμπεράσματα που υπέβαλε και η προσέγγιση που παρουσίασε δεν λήφθηκαν υπόψη από τους συντάκτες του ΣΠΕΜ, χωρίς αιτιολόγηση και επεξεργασία. Το ΤΕΕ Θράκης θεωρεί ότι εάν απορρίφθηκαν οι απόψεις του αιτιολογημένα, θα ήταν χρήσιμη η παράθεση της αιτιολόγησης απόρριψης του ώστε να βοηθήσει κάτι τέτοιο στην διαδικασία ωρίμανσης του καθώς και στην κατανόηση των λανθασμένων επιχειρημάτων και προτάσεων. Η κατανόηση αυτών είναι πολύ καλή “παιδευτική” διαδικασία που αποτρέπει τους “ανώριμους” φορείς να υποβάλλουν ανεπαρκείς απόψεις, ώστε να μην καταναλώνεται ο πολύτιμος χρόνος της ΕΔΑ και των Συμβούλων της όταν συντάσσουν πονήματα υψηλής στόχευσης.

Σχολιασμός Καταλόγου Έργων προς Χρηματοδότηση

- Η θεωρητική αναφορά στην χρησιμοποίηση της πολυκριτηριακής ανάλυσης είναι ορθή αλλά ελλιπής, καθώς δεν αναφέρεται η πολιτική διάσταση της θεσπισθείσας βαρύτητας ενός εκάστου κριτηρίου. Η παρουσίαση της ορθότητας σε επιστημονικό επίπεδο των συμπερασμάτων για την αξιολόγηση των δράσεων, θα πρέπει να τεκμηριωθεί με την παράθεση της “σχετικής βιβλιογραφίας διεθνούς και ελληνικής”.
- Τα **κριτήρια** που έχουν τεθεί **στην §7.1 είναι πολύ ορθά.**
- Η αξιολόγηση του κριτηρίου **ωριμότητας** ως συντιθέμενης από δύο επιμέρους παράγοντες (μελέτες και πρόδομες εργασίες) είναι πολύ ορθή.
- Η αξιολόγηση της προτεραιότητας σύμφωνα με την πολιτική ΣΠΕΜ δεν γίνεται κατανοητή καθώς δεν νοείται η κλιμάκωση της βαθμολογίας με βάση τον χαρακτηρισμό των έργων ως “σιδηροδρομικών, οδικών κλπ”. Δεν θεωρείται σωστή η χρήση εύρους βαθμολογίας 3 έως 5 π.χ. για τα σιδηροδρομικά έργα καθώς δεν γίνεται κατανοητή η φυσική σημασία της διαβάθμισης του έργου. Δεν θεωρείται ότι ένα έργο είναι “λιγότερο” η “περισσότερο” σιδηροδρομικό για να πάρει 3 ή 5 βαθμούς στην αξιολόγηση.
Επίσης δεν γίνεται κατανοητή η μη αξιολόγηση της συμβολής ενός έργου στην επίτευξη “πολυτροπικού” αποτελέσματος στην σύνθεση του δικτύου καθώς οι προτεραιότητες της ΕΕ στον νέο Κανονισμό Μεταφορικών Υποδομών (11-2013) είναι οι :
 - σιδηροδρομικές μεταφορές,
 - πολυτροπικότητα στις μεταφορές και στους κόμβους υλοποίησής τους.
- Η τοποθέτηση εύρους βαθμολογίας από 1 έως 4 (οδικά, λιμενικά, αεροδρόμια κλπ) με ιδιαίτερη αναφορά στα ημιτελή έργα καθιστά το υπόψη κριτήριο ανενεργό και αναγορεύει την “πολιτική βούληση” ως κυρίαρχη στην λήψη της σχετικής απόφασης. Η θετική αξιολόγηση ημιτελών έργων δεν είναι δυνατόν να βαθμολογείται στο κριτήριο **της προτεραιότητας** διότι υπάρχει το κριτήριο 4 “Έργα Γέφυρες”, όπου είναι δυνατή η αξιολόγηση βάσει του βαθμού πληρότητας ή ολοκλήρωσης.
Η προσπάθεια βαθμολόγησης του ίδιου αντικειμένου μέσω δύο κριτηρίων με τις αντίστοιχες βαρύτητες δεν τιμά την αντικειμενικότητα της θεσπιζόμενης αξιολόγησης. Θεωρείται ότι θα ήταν σαφής και έντιμη η πρόταση κάποιων έργων κατ’ εξαίρεση, άνευ αξιολόγησης (π.χ. συμβάσεις παραχώρησης οδικών έργων), όπως επιθυμεί η Πολιτική Ηγεσία, ώστε να μην απαιτείται η στρέβλωση της βαθμολογίας όλων των άλλων για να τεκμηριωθεί “βαθμολογικά” η προτεραιότητα των οδικών αυτοκινητοδρόμων.

- Προτείνεται στον πίνακα έργων να τεθεί για λόγους διαφάνειας και πληρότητας μια στήλη με την βαθμολογία ενός εκάστου ώστε να υπάρχει γνώση των επιλογών που έγιναν και της σταθμισμένης βαρύτητας τους.
Επίσης θεωρείται ότι πρέπει να αναφερθεί και η βαθμολογία των μη επιλεχθεισών δράσεων, ώστε να αποτελεί επίσης αιτιολόγηση της απόρριψής τους αλλά και της χωρικής διασποράς τους.

Ειδική αναφορά για τις προτάσεις της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας – Θράκης

Συγκεκριμένα κατά την β' φάση διαβούλευσης προτείνονται συνολικά πέντε έργα - δράσεις ως εξής :

- 1. Σιδηροδρομικά Έργα – π/υ 581,5 εκατ. € (18,8% των συνολικά 3,1 δισ. € για Σιδηροδρομικά έργα στη χώρα)**
 - 1.1 ΣΥΝΔΕΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ, Π/Υ 15,9 ΕΚΑΤ. €
 - 1.2 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΧΑΡΑΞΗΣ ΣΕ ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ – ΟΡΜΕΝΙΟ, Π/Υ 113,6 ΕΚΑΤ. €
 - 1.3 ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΗ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΛΙΜΕΝΑ ΚΑΒΑΛΑΣ (Ν. ΚΑΡΒΑΛΗ – «ΦΙΛΙΠΠΟΣ – Β'»), Π/Υ 200 ΕΚΑΤ. €
 - 1.4 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΕ ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΣΤΡΥΜΩΝΑ – ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ ΜΕ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ , Π/Υ 252 ΕΚΑΤ. €
- 2. Οδικά Έργα – π/υ 180,0 εκατ. € (4,0% των συνολικά 4,5 δισ. € για Οδικά έργα στη χώρα)**
 - 2.1 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΔΡΑΜΑ - ΚΑΒΑΛΑ, Π/Υ 180,0 ΕΚΑΤ. €.

Παρατηρούνται τα εξής

Τα 4 από τα 5 έργα με προϋπολογισμό το 98% των διατιθέμενων πόρων είναι έργα σημαντικού κινδύνου ως προς την υλοποίησή τους, όπως αναγνωρίζεται και από το ΣΠΕΜ, ως έργα Π/Υ μεταξύ 50 και 300εκ.€ (βαθμολογούνται με βαθμό 2). Ο κίνδυνος μη υλοποίησης τους επαυξάνεται λόγω των προβλημάτων που παρουσιάζει ο φορέας υλοποίησης τους (ΟΣΕ & ΕΡΓΟΣΕ), για τον οποίο το ΤΕΕ Θράκης έχει τονίσει τις επιφυλάξεις του και έχει προταθεί να καταγραφεί ως κίνδυνος στην SWOT ανάλυση.

Πρέπει να αναφερθεί ότι η εμπειρία της Περιφέρειας από τέτοιους πειραματισμούς είναι πολύ αρνητική και έχουν πληρωθεί τα αποτελέσματα της με την διαρροή πόρων που προγραμματιζόταν να διατεθούν στην Περιφέρεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το αρδευτικό έργο της Παρανέστιας περιοχής στον Ν. Ξάνθης με προϋπολογισμό της τάξεως των 110 εκατομμυρίων, οι εμπλοκές του οποίου στέρησαν από την ΠΑΜΘρ. σημαντικούς πόρους.

Το έργο 1.4 δεν έχει προταθεί από την ΠΑΜΘρ. και δεν γίνεται κατανοητή η πρόταση αξιολόγησης του. Συγκεκριμένα η ΠΑΜΘρ. προτείνει την σημειακή βελτίωση στην περιοχή Μέστης ενώ ο ΟΣΕ δρομολογεί βελτιώσεις στην περιοχή Δράμας για τις οποίες βελτιώσεις δεν έχουν ανατεθεί ακόμη οι μελέτες.

Σύμφωνα με την ανάλυση που έχει κάνει το ΤΕΕ Θράκης, προτείνεται να τεθούν εκτός προτεραιότητας οι βελτιώσεις της Σιδηροδρομικής Γραμμής Θεσσαλονίκης - Αλεξανδρούπολης (εισήγηση στο συνέδριο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ –ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΣΤΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΡΑΚΗ, Αθήνα 18/12/2013) και κατά συνέπεια προτείνεται να μη τεθεί στις προτεραιότητες το έργο 1.4.

Στην θέση των ανωτέρω προτεραιοτήτων προτείνεται η προώθηση των λιμενικών έργων Αλεξανδρούπολης και Καβάλας με στόχο την ολοκλήρωση των εμπορευματικών διαδρομών Βαλκανικής – Μεσογείου.

Προτείνεται η εισαγωγή στην αξιολόγηση και στο “πακέτο” των προτάσεων μιας σειράς μικρότερων έργων στην θέση του έργου 1.4 ώστε να υπάρξει μια εμπροσθοβαρής εκτίμηση της “ρεαλιστικότητας” πραγματοποίησης των προτάσεων και στην συνέχεια να ληφθούν οι οριστικές αποφάσεις. Ο εγκλωβισμός σε συγκεκριμένες δράσεις και η μη περιγραφή στις “αιρεσιμότητες” εναλλακτικών δράσεων και στόχων αποτελούν σημαντικό κίνδυνο για την ΠΑΜΘρ., ο οποίος πρέπει να αποτραπεί.

Η παρουσίαση της βαθμολογικής αξιολόγησης όλων των δράσεων – προτάσεων της ΠΑΜΘρ. μετά τον αποκλεισμό του 1.4 και την αναμόρφωση του 1.2 θα αποτελέσει ένα πολύ καλό πλαίσιο κατάταξης των προτεραιοτήτων που πρέπει να τεθούν στο ΣΠΕΜ και προς τούτο ζητείται η ανακοίνωση της αξιολόγησης – βαθμολόγησης που έχει κάνει ο Σύμβουλος της ΕΔΑΜ.

Το ΤΕΕ Θράκης σύμφωνα με τα ανωτέρω προτείνει την αναγραφή δράσεων ύψους κατ' ελάχιστο 400.000.000€ σύμφωνα με την κατάταξη βαθμολογίας που αναφέρει η ΕΔΑΜ, από τις προτάσεις της ΠΑΜΘρ.